

อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น

อำเภอหนองนาคำ

ประวัติความเป็นมา

หนองนาคำ เดิมเป็นดินแดนอารยธรรม และเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งในแผ่นดินอีสาน เหมาะเป็นแหล่งอยู่อาศัยน้ำ และเต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิด เศรษฐกิจรุ่งเรืองตลอดมา ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข จึงได้ตั้งชื่อชุมชนแห่งนี้ว่า “หนองนาคำ” หมายถึง หมู่บ้านที่รวมแหล่งน้ำพื้นนาและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ อีกประการหนึ่ง หมายความว่า บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านหนองนาคำไม่สามารถขุดบ่อน้ำเพื่อใช้ดื่มกินได้เพราะน้ำซึมออกมาจะเป็นสีเหลืองแดง เหมือนน้ำสนิม เรียกว่า น้ำครำ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493

หนอง แปลว่า แอ่งน้ำอยู่ตามป่าและทุ่ง

นา แปลว่า พื้นที่ราบทำเป็นคันดินสำหรับปลูกข้าว

คำ แปลว่า ทองคำ

อำเภอหนองนาคำแยกจากอำเภอเวียงยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอหนองนาคำ

เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2537 และยกฐานะเป็นอำเภอหนองนาคำ พ.ศ.2550 โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล คือ

ตำบลกุดธาตุ

ตำบลขนวน

ตำบลบ้านโคก

คำขวัญอำเภอหนองนาคำ

“พระพุทธนาคำมิ่งมงคล ชุมชนประวัติศาสตร์
งามธรรมชาติภูผาแดง ดอนพระแหล่งรวมใจ
นาไร่แสนอุดม ชื่นชมปลาน้ำแดง”

วิสัยทัศน์

“หนองนาคำเมืองน่าอยู่ มุ่งสู่การเกษตรแบบพอเพียง
ชุมชนเข้มแข็ง ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
ก้าวไกลสู่สังคมอาเซียน”

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต

อำเภอหนองนาคำ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดขอนแก่น ห่างจากจังหวัด 85 กิโลเมตร มีศูนย์ราชการตั้งอยู่ที่บ้านโคกเจริญ หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านโคก ถนนภูเวียง-ศรีบุญเรือง มีเนื้อที่ทั้งหมด 129.27 ตารางกิโลเมตร หรือ 80,793 ไร่ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอศรีบุญเรือง, อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเวียงเก่า, อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

สภาพทางกายภาพ

พื้นที่ด้านตะวันตกเป็นที่ราบเชิงเขาภูเวียงลาดเอียงลงสู่ลำน้ำพองและอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ มีลำห้วยหลายสายไหลลงสู่บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ เช่น ลำห้วยใหญ่ ห้วยน้ำไหล พื้นที่เป็นลักษณะสูงต่ำสลับกันไปเป็นลูกคลื่นลอนตื้นสลับกับที่นา บางแห่งเป็นที่ดอน ไร่นา ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม และมีพื้นที่บางส่วนเป็นเชิงเขา ประมาณ 5% ของพื้นที่ทั้งหมด โดยแยกเป็น

พื้นที่ราบ 121 ตารางกิโลเมตร (76,139.50 ไร่)

พื้นที่เชิงเขา 8.27 ตารางกิโลเมตร (4,656.25 ไร่)

การคมนาคม มีเส้นทางหลักคือ ถนนสายภูเวียง-ศรีบุญเรือง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2133)

สภาพภูมิอากาศ

อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น มีสภาพภูมิอากาศเหมือนพื้นที่ภาคอีสานทั่วไป

สภาพอากาศแห้งแล้ง อากาศค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว อุณหภูมิต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส สูงสุด 38 องศาเซลเซียส แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูร้อน และฤดูหนาว

ฤดูร้อน เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปลายเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดระหว่าง 30 -38 องศาเซลเซียส โดยเฉลี่ยเดือนเมษายนเป็นเดือนที่ร้อนที่สุด

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ จะเริ่มหนาวจัดในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนธันวาคม อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 15 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอหนองนาคำ มีจำนวน 80,793 ไร่

แบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ ดังนี้

- ที่อยู่อาศัย 3,420 ไร่
- ที่สาธารณะ 25,813 ไร่
- ที่การเกษตร 51,560 ไร่

แบ่งพื้นที่ทำการเกษตร

- ทำนา 45,114 ไร่
- ทำสวน 1,214 ไร่
- ทำไร่ 3,928 ไร่
- ทำการเกษตรอื่นๆ 1,304 ไร่

ทรัพยากรป่าไม้

1.ป่าไม้ในเขตอุทยานภูเวียง ส่วนมากอยู่ที่ทิศตะวันตกของอำเภอ เนื้อที่ประมาณ 4,656.25 ไร่ ซึ่งสภาพป่าเป็นอนุรักษ์มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณ ป่าเต็ง ป่าร้าง และป่าไผ่

2. ป่าไม้ชุมชนในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน 2,172 ไร่ ซึ่งประชาชนช่วยกันปลูก จะเป็นไม้โตเร็ว เพื่อป้องกันการบุกรุกหรือเพื่อประโยชน์ใช้สอยภายในชุมชน

ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากมีป่าเขารอบพื้นที่ราบลุ่มตอนกลาง จึงมีแหล่งน้ำธรรมชาติเกิดขึ้นหลายสาย แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ

1. ลำน้ำพอง เกิดจากเขาป่าดงลาน-ภูกระดึง ไหลผ่านทิศเหนือของอำเภอ ไปสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนอุบลรัตน์ พื้นที่ได้รับประโยชน์ทั้ง 3 ตำบล คือ ตำบลกุดธาตุ ตำบลชนวน ตำบลบ้านโคก
 2. ลำห้วยใหญ่ เกิดจากเทือกเขาอุทยานภูเวียง ไหลผ่านทิศตะวันตกของอำเภอ เชื่อมกับลำน้ำพอง ผ่านบ้านนาดี ต.กุดธาตุ และบ้านนาคุณ, บ้านหนองนาคำ ต.บ้านโคก มีความยาว 15 กิโลเมตร พื้นที่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๒ ตำบล คือ ตำบลกุดธาตุ ตำบลบ้านโคก
- นอกจากนี้ ยังมีลำห้วยน้อยใหญ่ไหลผ่านหมู่บ้านต่างๆ จำนวน 4 สาย โดยไหลผ่านทุกตำบล เช่น ลำห้วยกุดป่าเป่า, ลำห้วยหนองกุง, ห้วยน้ำไหล, ห้วยโสเกตุ ซึ่งแต่ละสายจะไหลลงสู่เขื่อนอุบลรัตน์

การปกครอง

ปัจจุบันอำเภอหนองนาคำ แบ่งเขตการปกครองเป็น 3 ตำบล 35 หมู่บ้าน (องค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง เทศบาลตำบล 2 แห่ง) ดังนี้

ตำบลกุดธาตุ 16 หมู่บ้าน

ตำบลชนวน 11 หมู่บ้าน

ตำบลบ้านโคก 8 หมู่บ้าน

ประชากร มีจำนวนครัวเรือน 5,909 ครัวเรือน จำนวนประชากร 23,819 คน แยกตามรายตำบลดังนี้

(ข้อมูล ณ วันที่ 20 มีนาคม 2560)

อำเภอ/ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลกุดธาตุ	5886	6010	11,896
ตำบลชนวน	3436	3477	6913
ตำบลบ้านโคก	2532	2492	5024
อำเภอหนองนาคำ	11854	11979	23833

การพาณิชย์

ธนาคาร/สถาบันการเงิน จำนวน 1 แห่ง คือ

- สถานประกอบการ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

- อนุรักษ์รีสอร์ท - หวานใจรีสอร์ท - วิกานต์รีสอร์ท
- สลารี รีสอร์ท - ภูผาเวียง รีสอร์ท

อำเภอหนองนาคำ พื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น จำนวน

51,560 ไร่ ครอบครัวยุทธการ

จำนวน 3,634 ครอบครัว แรงงานส่วนใหญ่จึงอยู่ในภาคเกษตรกรรม แต่เมื่อเสร็จจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้ว จะมีการอพยพแรงงานเข้าไปทำงานทำในจังหวัดใกล้เคียง หรือในเขตอุตสาหกรรมต่างๆ ที่มีการจ้างแรงงาน เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเขตอำเภอนองนาคำไม่มีแหล่งจ้างงานที่เพียงพอ มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี

45,717.07 บาท พอจะจำแนกลักษณะการประกอบอาชีพได้ ดังนี้

1. เกษตรกรรม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนาปี ทำนาปรัง ปลูกไม้ผล

2.อุตสาหกรรมครัวเรือน เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว โรงงานทำอิฐบล็อก

ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ เลี้ยงเปิดไข่ ทำไข่เค็ม

3. พาณิชย์กรรม มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาย่อยอำเภอหนองนาคำ

4. หัตถกรรม เป็นกิจกรรมภายในครอบครัว โดยการใช้เวลาว่างประกอบอาชีพ

เช่น การทอผ้า การจักสาน แปรรูปอาหารจากปลา

5. OTOF อํเภอนองนาคํ สถานการณ OTOF ของอํเภอปจจุบัน ผลิตภณฑาง

ผลิตภัณฑ์ยังมีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้อย่างยั่งยืน

บางผลิตภัณฑ์ได้เลิกกิจการไปแล้วเนื่องจากขาดปัจจัยในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ และเกิดการ

พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้นตามศักยภาพของชุมชน เช่น ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ การจักสานกระจับปั่ว เป็นต้น

สภาพทางด้านสังคม

การศึกษา

1. โรงเรียนจำนวน 18 แห่ง
 - โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 โรง
 - โรงเรียนระดับประถมศึกษา 10 แห่ง
 - โรงเรียนระดับประถมศึกษาและขยายโอกาส 5 แห่ง
 - โรงเรียนเอกชน 2 แห่ง (ระดับเด็กเล็ก/อนุบาล)
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 11 แห่ง
3. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 1 แห่ง
4. ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง

สาธารณสุข

โรงพยาบาล 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลหนองนาคำ ขนาด 30 เตียง มีสถานียอนามัย 5 แห่ง (ปัจจุบันยกฐานะเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล 3 แห่ง) มีเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขประจำสถานีให้บริการแนะนำด้านการรักษาสุขภาพอนามัย การวางแผนครอบครัว และการรักษาโรคภัยไข้เจ็บขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทั่วไป มีอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) 519 คน

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอหนองนาคำ ตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบลบ้านโคกมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล 3 แห่ง สถานียอนามัย 2 แห่ง ในสังกัด ได้แก่

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโคก
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุดธาตุ
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลชนวน
 - สถานียอนามัยบ้านหนองแวง
- สถานียอนามัยบ้านหนองกุง

มีร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 2 แห่ง

ศาสนา

อำเภอหนองนาคามีประชากรร้อยละ 99.95 นับถือศาสนาพุทธ

- วัด จำนวน 12 แห่ง
- สำนักสงฆ์ จำนวน 5 แห่ง
 - ที่พักสงฆ์ จำนวน 14 แห่ง